

Asia

Komission tiedonanto: Tasa-arvon unioni: EU:n strateginen puiteohjelma romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta.

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 12.10.2020 EU:n strategiseksi puiteohjelmaksi romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta seuraavat asiakirjat:

- Komission tiedonanto; EU:n strateginen puiteohjelman romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (COM(2020) 620 final);
- Ehdotus neuvoston suosituksiksi EU:n strateginen puiteohjelman romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (COM(2020) 621 final);
- Suuntaviivat kansallisten romanistrategioiden suunnitteluun ja toimeenpanoon (COM(2020) 620 final, Annex 1);
- Portfolio indikaattoreiksi (COM(2020) 620 final, Annex 2);
- Komission Staff Working Document EU:n strategiseksi puiteohjelmaksi romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (SWD (2020)530 final).

Ehdotusta neuvoston suosituksiksi on käsitelty Sosiaaliasioiden työryhmässä.

Ehdotus neuvoston suosituksiksi hyväksytään hiljaisella menettelyllä Coreper I 10.3.2020.

Suomen kanta

Suomi pitää hyvänä, että romanien yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista eri elämänalueilla tuetaan aktiivisesti ja määrätietoisesti kaikilla tasoilla ja poikkisektoraalisessa yhteistyössä. Suomi kannattaa neuvoston suosituksia EU:n romanistrategian puiteohjelmaa edistäväksi välineeksi ja katsoo toimilla olevan merkittävästi eurooppalaista lisäarvoa.

Suomi pitää tärkeänä, että ehdotettua EU:n romanistrategian puiteohjelmaa toimeenpannaan ja seurataan tehokkaasti kansallisesti ja EU:n tasolla. Suomi pitää kannatettavana turvata romaniväestön mahdollisuudet osallistua itse romanistrategian toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin.

Suomi pitää hyvänä, että ehdotus on kytketty valtavirtaistamisperiaatteen mukaisesti Euroopan unionin muihin merkittäviin politiikkaohjelmiin, kuten EU:n rasisminvastainen toimintaohjelmaan, eurooppalaisen sosiaalisten oikeuksien pilariin ja YK:n Agenda 2030 ja Kestävän kehityksen tavoitteisiin, ja että samalla tuetaan myös kohdennettuja toimia romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen lisäämiseksi.

Suomi pitää hyvänä tavoitetta kaventaa eroja romaniväestön hyvinvoinnissa ja yhdenvertaisuudessa muuhun väestön verrattuna eri politiikka-alueilla. On tärkeää, että strategiassa huomioidaan romaniyhteisöjen sisäinen monimuotoisuus ja edistetään tehokkaasti sukupuolten tasa-arvoa. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n rahoitusinstrumentteja hyödynnetään tehokkaasti romanistrategioiden toimeenpanossa.

Suomi pitää hyvänä, että romanistrategian seurantavälineistöä ja raportointia kehitetään joustavasti kansallisten romanistrategioiden ja EU-toimien vaikutusten arvioimiseksi ja tavoitteiden saavuttamisen edistymisen mittaamiseksi. EU:n romanistrategian seurantavälineistöä tulee kehittää kansallista tiedonkeruuta koskevaa lainsäädäntöä ja romaniväestöä kunnioittavalla tavalla. Suomi pitää hyvänä, että jäsenmailla ja kansallisilla tilastoviranomaisilla on mahdollisuus osallistua Indikaattoriportfolion kehittämiseen.

Suomi pitää hyvänä, että ehdotus ottaa huomioon covid-19-kriisin vaikutukset romaniväestöön erityisen haavoittuvassa asemassa olevana ryhmänä. Suomi pitää tärkeänä, että toimenpiteissä huomioidaan romanien digitaalisen osallisuuden varmistaminen ja ympäristöllinen oikeudenmukaisuus.

Pääasiallinen sisältö

Tasa-arvoisen unionin rakentaminen on yksi komission päätavoitteita. EU:n rasisminvastainen toimintasuunnitelma 2020-2025 toteaa etniseen alkuperään kohdistuvan syrjinnän jatkuvan. Useat EU:n 10-12 miljoonasta romanista kokee syrjintää, romanivastaisuutta ja sosioekonomista osattomuutta päivittäisessä elämässään.

Komission hyväksyi vuonna 2011 EU:n puiteohjelman kansallisista romanien integraatiostrategioista vuoteen 2020 ja vuonna 2013 hyväksyttiin Neuvoston suositukset tehokkaista toimista romanien integroimiseksi. Nämä kaksi asiakirjaa olivat tärkeässä roolissa nostamaan romanien inklusion osaksi EU:n ja kansallisia poliittisia agendoita ja hyödyntämällä EU:n politiikka-, oikeudellisia, - ja rahoitusinstrumentteja.

Edistysaskelista huolimatta romanien integraatio on edennyt rajallisesti. Edistystä on tapahtunut eniten koulutuksen alueella, toisaalta romanioppilaiden segregatio on lisääntynyt eri alueilla. Köyhyysriski ja itsekoettu terveydentila ovat parantuneet, mutta lääketieteellinen kattavuus on heikentynyt. Pääsy työelämään ei ole kohentunut ja NEET-nuorten osuus romaneissa on jopa kasvanut. Asumisen tilanne on pysynyt vaikeana. Syrjintäkokemukset ovat vähentyneet hieman ja muun väestön asenteet romaneja kohtaan ovat parantuneet hieman. Siitä huolimatta romanivastaisuus, vihapuhe, erityisesti romaninaisten ja -lasten ihmiskauppa ovat edelleen huolestuttavia ilmiöitä.

Edellisen puiteohjelman päättyminen tarjoaa mahdollisuuden parantaa toimia siellä missä on epäonnistuttu. Erityisesti covid-19-pandemia on tuonut esille syrjäytyneiden ja marginalisoitujen romaniyhteisöjen äärimmäisen haavoittuvuuden ja negatiiviset vaikutukset terveyteen sekä sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen.

Saavuttaakseen enemmän ja nopeammin komissio esittää uuden EU:n romanistrategia puiteohjelman, joka edistää tehokkaammin romanien **yhdenvertaisuutta**, sosio-ekonomista **osallisuutta** ja mielekästä **osallistumista**. Vaikka jäsenmaat ovat ensisijaisessa asemassa todellisen muutoksen ajajina, joka edellyttää todellista vahvistettua poliittista sitoutumista, voi EU tukea jäsenmaita muodostamaan tehokkaan lähestymistavan ja tarjoamalla oikeita välineitä. Ehdotus strategiaksi perustuu edellisen puiteohjelman arviointiin, laajoihin konsultaatioihin, jäsenmaiden kansallisten romanistrategioiden toimeenpanon vuosittaisiin arviointeihin ja tehtyjen toimien rajallisista vaikutuksista tehtyihin analyysihin. Ehdotus vastaa myös Euroopan parlamentin, neuvoston ja kansalaisyhteiskunnan tekemiin aloitteisiin. Ehdotus tunnistaa, että kaikki romanit eivät ole syrjäytyneitä, mutta voivat silti kokea syrjintää ja voimattomuutta. Ehdotuksen lähestymistapa on intersektionaalinen ja sensitiivinen etnisyyden ja muiden identiteettien yhdistelmille, ja tunnistaa niiden voivan luoda yksilöllisiä syrjinnän muotoja.

Ehdotus vastaa myös muihin merkittäviin aloitteisiin ja edistää suoraan EU:n rasminvastaisen toimintaohjelman, eurooppalaisen sosiaalisten oikeuksien pilarin ja YK:n Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa.

Eriarvoisuuden ja osallisuuden saavuttaminen edellyttää resurssien suurempaa käyttöä ja parempaa kanavointia, ja romaniyhteisöjen, sekä kaikkien tasojen, kansalaisyhteiskunnan, mukaan lukien yksityinen sektori ja tutkimusmaailman, osallistumista ja kumppanuutta. Eurooppalaisen ja kansallisen tason läheinen yhteistyö on tärkeää. Ehdotus tarjoaa EU-tasolla kunnianhimoisen yhdistelmän tavoitteita ja määränpäitä.

Kansallisella tasolla hallitusten tulisi luoda vahvoja kansallisia strategioita, pitkän aikavälin sitoutumisia ja työskennellä rinnakkain EU-instituutioiden kanssa romanien yhdenvertaisuudessa, osallisuudessa ja osallistumisessa. Komissio esittää siksi myös uuden ehdotuksen neuvoston suositukseksi EU:n romanistrategian puiteohjelmaksi 2030, jotka uudelleen tarkastelisivat ja korvaisivat vuosien 2013 ja 2016 neuvoston suositukset.

Yhteiset tavoitteet romanien yhdenvertaisuudeksi, osallisuudeksi ja osallistumiseksi

Olemassa olevan puiteohjelman arviot ja yhdessä Euroopan parlamentin, neuvoston ja eurooppalaisten kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa osoittavat **tarpeen uudistaa ja ottaa askel ylöspäin romanien yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja osallistumiseen sitoutumisessa EU:ssa ja kansallisella tasolla**. Vahvistettu sitoutuminen on tarpeen, jotta taklataan yhä esiintyvää syrjintää, mukaan lukien romanivastaisuus, parantaa romanien osallisuutta koulutuksessa, työelämässä, terveydessä ja asumisessa. Romanien tulisi olla mukana suunnittelemassa toimenpiteitä. Samaan aikaan toimien tulisi tunnistaa romaniyhteisöjen sisäinen monimuotoisuus ja erityisten ryhmien tarpeet.

Komissio asettaa **seitsemän EU-tason tavoitetta vuoteen 2030**. Näistä kolme on horisontaalisia tavoitteita **yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen** alueella. Neljä tavoitetta ovat sektorikohtaisia tavoitteita **koulutuksen, työllisyyden, asumisen ja terveyden** alueella. Tavoitteiden tehokas toimeenpano edellyttää kykyä seurata edistystä. Tästä syystä komissio on ehdottanut ensimmäistä kertaa kvantitatiivisia EU-tason päätason tavoitteita seuraamaan edistymistä. Pitkän aikavälin tavoitteena on varmistaa yhdenvertaisuus ja sulkea romanien ja muun väestön välinen ero. Tavoitemaalit ovat romaniyhteisöille tehtyjen konsultaatioiden, FRA:n, jäsenmaiden ja kansalaisjärjestöjen yhteisen toiminnan tulosta.

Horisontaaliset tavoitteet ja tavoitemaalit

1. Romanivastaisuuden ja syrjinnän torjunta ja vähentäminen

Esimerkkejä tavoitemaaleista:

Puolittaa romanien kokema syrjintä

Vähentää romaneihin epäsuotuisina naapureina kokevien määrää muussa väestössä

2. Köyhyyden vähentäminen ja sosio-ekonomisten erojen sulkeminen romanien ja muun väestön välillä

Puolittaa romanien ja muun väestön välinen köyhyysero

Puolittaa ero lapsiköyhyydessä romanien ja muun väestön välillä

3. Edistää osallistumista voimavaraistamisella, yhteistyöllä ja luottamuksella

Esimerkkejä tavoitemaaleista:

Voimavaraistaa ja sisällyttää Euroopan laajuisesti vähintään 90 kansalaisjärjestöä kansalaisjärjestömonitorointiin

Varmistaa järjestöjen osuus kansallisissa seurantakomiteoissa

Kaksinkertaistaa romanien syrjinnästä rikosilmoituksen tekevien osuus

Kannustaa romaneita osallistumaan poliittiseen elämään paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU-tasoilla.

Sektoraaliset tavoitteet

4. Lisätä tehokasta yhdenvertaista pääsyä laadukkaaseen, inklusiiviseen, valtavirran koulutukseen

Esimerkkejä tavoitemaaleista:

Puolittaa erot laadukkaaseen varhaiskasvatukseen osallistumisessa

Vähentää eroja toisen asteen koulutukseen osallistumisessa

Poistaa segregatiota vähintään puolittamalla romanilasten määrä segregoidussa perusopetuksessa

5. Lisätä tehokasta yhdenvertaista pääsyä laadukkaaseen ja kestäväan työllisyyteen

Esimerkkejä tavoitemaaleista:

Puolittaa erot työttömyydessä romanien ja muun väestön välillä

Puolittaa erot sukupuolten välillä työttömyydessä romanien ja muun väestön välillä

Puolittaa erot NEET –nuorten välillä romanien ja muun väestön välillä

6. Parantaa romanien terveyttä ja lisätä tehokasta yhdenvertaista pääsyä

laadukkaaseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon

Puolittaa ero odotettavissa olevasta eliniästä romanien ja muun väestön välillä

7. Lisätä tehokasta yhdenvertaista pääsyä riittävään segregoimattomaan asumiseen ja välttämättömiin palveluihin

Vähentää kolmanneksella eroa puutteellisessa asumisessa romanien ja muun väestön välillä

Leikata eroja ylitiiviissä asumisessa romanien ja muun väestön välillä

Varmistaa, että vähintään 95% romaneista on pääsy vesijohtoveteen

Indikaattoreita tutkitaan FRA:n vetämässä romani-indikaattoreiden työryhmässä.

Uudistettu ja vahvistettu kansallisen tason toiminta yhdenvertaisuudessa, osallisuudessa ja osallistumisessa.

Strategisen puiteohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sekä kansallisen tason että EU-tason toimia. Toisiaan täydentävillä toimilla voidaan saavuttaa muutos ruohojuuritasolla. Jäsenmailla on pääasiallinen toimivalta puiteohjelman sisältämällä alueilla ja strukturoitua lähestymistapaa tarvitaan. Vaikka erot romanien tilanteissa eri maissa vaihtelevat, on tarve lisätä kansallisen tason sitoutumista ja vastuuta muutoksen syntymiseksi romanien elämässä. Tämä pitää sisällään kansalaisjärjestöjen ja muiden osapuolten osallistumisen kansallisten romanistrategioiden laadintaan.

Jäsenmaita kutsutaan kehittämään, hyväksymään ja toimeenpanemaan kansalliset romanistrategiat, jotka pitävät sisällään

- yleiset tekijät
- kaikkia koskeva minimitaso sitoutumisen
- mahdollinen lisäsitoutuminen kansallisesta tilanteesta riippuen
- suurten romaniväestöjen maiden kunnianhimoisempi sitoutuminen.

Tarkkoja kansallisia tavoitteita tulisi asettaa ja komissio tukee jäsenmaita tässä työssä. Komissio tukee myös kansallisia toimia mukaan lukien yhdenvertaisuuslainsäädännön toimeenpano, romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen valtavirtaistaminen EU-politiikkaohjelmissa, EU-rahoituksen mobilisointi romanihankkeisiin ja romanivastaisuuden torjuntaan.

Jäsenmaiden toivotaan kehittävän kansalliset romanistrategiat syyskuuhun 2021 mennessä ja jakamaan ne komission kanssa.

Komission ehdotus neuvoston suositukseksi

Komissio antaa yhdessä tiedonannon kanssa ehdotuksen **Neuvoston suositukseksi** romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta, jotka listaavat tarkemmat toimet jäsenvaltioille EU-tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehdotus ohjaa myös kapasiteetin vahvistamiseen ja kumppanuuteen eri osapuolten kanssa, kuten kansalliset yhteyshenkilöt, yhdenvertaisuusviranomaiset, kansalaisyhteiskunta sekä paikallisen ja alueellisen tason toimijat. Lisäksi se sisältää suuntaviivoja EU-rahoitusinstrumenttien ja kansallisen rahoituksen parempaan käyttöön, tehokkaaseen kansalliseen romanistrategioiden seurantaan, raportointiin ja arviointiin.

III.1 Suuntaviivat kansallisten romanistrategioiden tueksi

Kansallisten toimien yhteinen, mutta erotettavissa oleva lähestymistapa

Komissio ehdottaa suuntaviivoja yleisiksi tekijöiksi ja myös minimitaso sitoumuksiksi kansallisiin romanistrategioihin. Koska romanien lukumäärä jäsenmaissa vaihtelee suuresti, komissio ehdottaa myös lisä- ja erotettavissa olevia toimia. Se tunnistaa erot jäsenmaiden tilanteissa ja mahdollistaa yhteisen, mutta erotettavissa olevan lähestymistavan:

1. Ehdotukset yleisiksi tekijöiksi

- a) Vahvistaa osallisuus näkökulman täydentymistä yhdenvertaisuusfokusoinnilla neljällä sektorialueella (koulutus, työllisyys, terveydenhuolto ja asuminen).

Erityisesti romanivastaisuuden tulisi olla avain ja poikkileikkaava prioriteetti jokaisella politiikka-alueella.

- b) Edistetään osallistumista voimavaraistamisella, yhteistyöllä ja luottamuksella.
- c) Heijastetaan romaniväestön sisäistä monimuotoisuutta. Identiteetillä voi olla erilaisia syrjinnän ilmenemistapoja, joihin tulee vastata.
- d) Yhdistellä valtavirtaistettuja ja kohdennettuja tavoitteita
- e) Parantaa tavoitemaalien asettamista, tiedonkeruuta, seurantaa ja raportointia.

2. Sisällyttää kansallisiin romanistrategioihin seuraavat minimisitoutumiset:

- a) kansallisten tavoitteiden ja perustason asettaminen vastamaan EU-tasoa ja huolellista tarvearviointia
- b) tavoitteet ja toimet eri ryhmille kuten romanilapset, -naiset, nuoret, ikääntyneet, vammaiset, EU-liikkuvat romanit, ei-EU-kansalaiset ja kansalaisuudettomat
- c) toimenpiteet torjumaan syrjintää ja romanivastaisuutta (esimerkiksi kansallisten rasisminvastaisten toimintaohjelmien avulla)
- d) toimenpiteet varmistamaan marginalisoitujen romanien sosiaalisen ja taloudellisen osallisuuden erityisesti koulutuksen, työllisyyden, terveyden ja asumisen alueella.
- e) kohdennettujen ja valtavirtaistettujen toimenpiteiden yhdistelmä ottaen huomioon paikalliset haasteet ja erityisesti osoittamalla esteitä romanien pääsyssä valtavirtaistettuihin ohjelmiin
- f) toimeenpanon ja arvioinnin kohdennettu budjetointi
- g) raportoinnin, seurannan ja arvioinnin mekanismit mittaamaan kehitystä tavoitteiden saavuttamisessa
- h) politiikka-relevantti järjestelmä konsultaatiolle ja yhteistyölle romani- ja pro-romanikansalaisjärjestöjen, sektoriministeriöiden, yhdenvertaisuusvalvontaelinten, ihmisoikeusjärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa
- i) kapasiteetin lisäämistä edistämään kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista kaikissa vaiheissa ja varmistaa sen osallistuminen kansalliseen ja EU-tason foorumeille.

Kansallisten yhteyshenkilöiden (NRCP) tulisi

- a) saada mandaatti, riittävät resurssit ja henkilöstö varmistamaan koordinaatiota ja seurantaa, ja
- b) esittää komissiolle säännöllisesti edistymisraportti ja osallistua komission hallinnoiman NRCP-verkoston ydintoimintoihin.

Kolmanneksi annetaan suuntaviivat erityisiin kansallisiin konteksteihin, jotka voivat olla tärkeitä. Sellaisia ovat esimerkiksi romanien suuri lukumäärä, laajempi taloudellinen konteksti sekä syrjinnän ja syrjäytymisen perinteet. Lisäksi on eroavaisuutta asuinpaikassa kuten maaseutu, kaupunki ja liikkuva elämänmuoto sekä muissa tekijöissä kuten maiden välinen liikkuvuus, maahanmuutto ja henkilödokumentteihin liittyvät tekijät.

Jäsenmaiden lisäsitoumukset kansallisiin romanistrategioihin voivat sisältää:

- a) kansalliset määrälliset ja laadulliset tavoitemaalit kaikilla seitsemällä alueella (tiedon saatavuudesta riippuen);
- b) kuinka EU:n ja kansallista rahoitusta investoidaan romaneille; ja
- c) kuinka institutionaaliset ja hallinnolliset uudistukset voivat tukea yhdenvertaisuutta ja osallisuutta.

Kansallisten yhteyshenkilöiden tulisi tuottaa puoliväliarviointi ja kansallisten romanistrategioiden uudelleen arviointi.

Neljännet suuntaviivat koskevat maita, joissa on huomattavan suuri romaniväestö.

Niiden ehdotetaan lisäävän kunnianhimoisempia tavoitteita kansallisiin romanistrategioihin ja vahvistavan kansallisten yhteyshenkilöiden toimintakapasiteettia ja osallistumista EU-rahoitusta hallinnoivien elinten toimintaan. Suuriksi romaniväestöjen maiksi on tunnistettu esimerkiksi Bulgaria, Romania, Slovakia, Unkari.

Viidentenä alueena jäsenmaille annetaan harkittavaksi **perusperiaatteet romanien inkluusiassa**. Liite asiakirja I tarjoaa lisäohjeistusta politiikkaohjelmien laatimiselle ja toimeenpanolle erityisesti romanivastaisuuden ja ylisukupolvisen köyhyyden torjunnassa, osallistumisen ja voimavaraistamisen edistämisessä, romaniyhteisöjen monimuotoisuuteen vastaamisessa sekä kohdennettujen ja valtavirtaistettujen toimenpiteiden yhdistelmien luomisessa.

Suuntaviivoissa kiinnitetään huomiota esiin nousseisiin haasteisiin kuten covid-19-kriisin suhteettoman suuret vaikutukset romaneihin, digitaalisen osallisuuden varmistaminen ja ympäristöllinen oikeudenmukaisuus. Lisäksi annetaan suuntaviivoja lisäämään tietoisuutta romanien historiasta, kulttuurista ja taiteesta sekä sosiaalisista innovaatioista ja politiikkakokeiluista.

III.2 Kansallisten toimenpiteiden raportointi ja seuranta sekä edistys tavoitteiden saavuttamisessa

Komissio ehdottaa kansallisten toimenpiteiden raportointi-, seuranta-, sekä edistystavoitteiden saavuttamisessa ensi kertaa indikaattoriportfoliota. Se antaa jäsenmaille mahdollisuuden yhteiselle oppimiselle. **Indikaattoriportfoliota** valmistelee FRA:n vetämä Romanityöryhmä, jossa on mukana kansalliset yhteyshenkilöt, kansalliset tilastoviranomaiset ja komissio. Se tulee myös mahdollistamaan ehdotettujen neuvoston suositusten raportoinnin. **Komissio kerää kansalliset romanistrategiat vuonna 2022 ja niistä raportoitaisiin kahden vuoden välein vuodesta 2023** alkaen nykyisen vuosittaisen raportoinnin sijasta. Suuntaviivat ehdottavat, että kansallisista romanistrategioista ja niiden etenemisestä keskusteltaisiin myös kansallisissa parlamenteissa.

FRA tulee tuottamaan komission toimesta Romanitutkimuksen neljän vuoden välein. Se tarjoaa välttämättömät tiedot perustasosta, keskivaiheen ja loppuvaiheen tiedoista arvioimaan muutosta. FRA tukee myös kansallisten tilastoviranomaisten ja komission työtä monitoroinnissa ja seurannassa. Kansallisista raporteista laaditaan yhdessä kansalaisjärjestöjen ja FRA:n tuotoksien kanssa **ajottaiset monitorointiraportit kahden vuoden välein**. Komissio tuottaa väli- ja loppuarviointiraportit EU:n romanistrategian puiteohjelmasta.

IV EU:n toimet

Jäsenvaltiot ovat avainasemassa muutoksen tekemisessä. EU-toimenpiteet ja tuki täydentävät kansallisia toimia saavuttamaan EU-tavoitteet ja tavoitemaalit vuoteen 2030 mennessä mm. **tehostamalla EU-lainsäädännön toimeenpanoa**. Toimet ovat laajempia, mutta hyödyttävät myös romanien oikeuksien toteutumista. Lisäksi komissio **valtavirtaistaa romanien yhdenvertaisuuden osaksi EU:n politiikka-aloitteita ja EU-rahoituksen mobilisointia romaneille**. Hyödynnettäviä rahoitusinstrumentteja ovat Toipumis- ja elvytysuunnitelmat osana Uuden sukupolven EU-rahoitusohjelmaa ja EU:n monivuotisen budjettikehyksen ohjelmat. Niistä erityisesti ESF+, ERDF ja EARDF ovat mobilisoitavissa romanistrategioiden kansalliseen toimeenpanoon.

Romanien osallistumisessa pyrkii lisäämään esimerkiksi edustavuutta komission henkilöstössä osana EU:n syrjinnänvastaista toimintaohjelmaa 2020-2025. Komissio järjestää kokouksia ja tilaisuuksia, joissa varmistetaan kansalaisyhteiskunnan ja kansainvälisten järjestöjen

osallistuminen. Komissio jatkaa ns. koheesiokokousten järjestämistä kansalaisjärjestöjen kanssa. Komissio käynnistää Euroopan parlamentin suositusten mukaisesti Romanian kansalaisyhteiskuntamonitoroinnin kahden vuoden välein vuodesta 2022 alkaen. Komissio pyrkii vahvistamaan Euroopan romaniplatformin asemaa. Toimissa kiinnitetään erityistä huomioita romaninaisten ja nuorten osallistumiseen.

EU:n toimet romanien vastaisessa syrjinnässä ovat edellä mainittujen lisäksi myönteisten roolimallien ja narratiivien edistäminen, negatiivisten stereotyypioiden torjunta, romanien historian ja kulttuurin tietämyksen lisääminen sekä totuus- ja sovintotoimien edistäminen

V Toimet EU:n ulkopuolisilla alueilla

EU:n ulkopuolisilla alueilla toimia suunnataan myös Länsi-Balkanin alueelle mm. kattamalla romanit myös EU:n suuntaviivoissa syrjinnässä ulkopuolisilla alueilla –asiakirjassa vuodelta 2019. Lisäksi tehdään yhteistyötä muiden kansainvälisten järjestöjen kuten Euroopan neuvoston, ETYJ:n ja YK:n kanssa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto EU25 8.3.2021

Romaniasiaain neuvottelukunta 3.2.2021.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Komission tiedonanto; EU:n strateginen puiteohjelma romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (COM(2020) 620 final)

Ehdotus neuvoston suosituksiksi EU:n strateginen puiteohjelman romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (COM(2020) 621 final)

Suuntaviivat kansallisten romanistrategioiden suunnitteluun ja toimeenpanoon (COM(2020) 620 final, Annex 1).

Portfolio indikaattoreiksi (COM(2020) 620 final, Annex 2)

Komission Staff Working Document EU:n strategiseksi puiteohjelmaksi romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja osallistumisesta (SWD (2020)530 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sarita Friman, sarita.friman@stm.fi p. 0295 163349

Janette Grönfors, janette.gronfors@stm.fi, p. 0295 163 502

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	romanit, yhdenvertaisuus
Hoitaa	SM, STM, TEM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, VNK
